

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح استفساریه جزء (۷) بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی
برنامه‌های توسعه کشور»

مقدمه

بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور در مقام تعیین منابع درآمدی صندوق توسعه ملی، هفتمین منبع تحصیل درآمدی‌های صندوق را، کسب سود از موجودی حساب‌های صندوق نزد بانک مرکزی مقرر نموده است. با این حال براساس آنچه در مقدمه توجیهی طرح ذکر شده است، در اجرای این حکم قانونی میان صندوق توسعه و بانک مرکزی اختلاف وجود دارد. در حالی که مقامات صندوق بر دریافت سود از محل موجودی حساب‌های ارزی و ریالی تأکید دارند، مقامات بانک مرکزی تنها موجودی حساب‌های ارزی صندوق را مشمول دریافت سود قلمداد می‌نمایند. طرح حاضر با هدف پایان دادن به این اختلاف در قالب استفسار جز «۷» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور به شرح ذیل پیشنهاد گردیده است.

مشخصات طرح

دوره نهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۴۷

شماره چاپ:

۱۵۴۹

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۶/۵

موضوع استفساریه

آیا عبارت «درآمد حاصل از سود موجودی حساب صندوق در بانک مرکزی» در جزء «۷» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ علاوه بر حساب‌های ارزی، حساب‌های ریالی این صندوق را نیز دربرمی‌گیرد؟

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر مطالعات

حقوقی

پاسخ

بلی، عبارت «درآمد حاصل از سود موجودی حساب صندوق در بانک مرکزی» در جزء «۷» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ علاوه بر حساب‌های ارزی، حساب‌های ریالی این صندوق را نیز در بر می‌گیرد.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۶۶۲۰

ارزیابی مفاد طرح

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۷/۲

منشأ اصلی اختلاف مقامات صندوق توسعه و بانک مرکزی در برداشت از حکم مندرج در جزء «۷» بند «ح» ماده (۱۶) در حقیقت اختلاف برداشت در دلالت مفهومی بخش دوم مفاد جزء «۷» می‌باشد. مقامات بانک مرکزی تأکید دارند معیار قرار گرفتن میانگین نرخ سود سپرده‌های بانک مرکزی در بازارهای خارجی نشان

می‌دهد که تنها باید به حساب‌های ارزی صندوق سود پرداخت نمایند، چرا که حساب‌های بانک مرکزی در بازارهای جهانی تنها به صورت ارزی می‌باشد و بانک مرکزی فاقد حساب ریالی در بازارهای جهانی است؛ براین اساس این ادعا مطرح است که محور قرار گرفتن میانگین نرخ سود سپرده‌های ارزی بانک مرکزی برای محاسبه نرخ سودی که این بانک باید برای موجودی حساب‌های صندوق پرداخت نمایند نشانگر این است که تنها به حساب‌های ارزی این صندوق سود تعلق می‌گیرد. این در حالی است که استدلال متقابل، مفاد بخش اخیر جز «۷» بند «ح» ماده (۱۶) را تنها ناظر بر فرمول تعیین نرخ سودی که باید پرداخت شود می‌دانند و تأکید می‌نمایند اینکه این نرخ در خصوص کدام دسته از حساب‌های ارزی و ریالی ملاک محاسبه و پرداخت سود قرار گیرد ناظر بر بخش اول مفاد جزء «۷» می‌باشد و مفاد این بخش به نحو مطلق پرداخت سود به حساب‌های صندوق نزد بانک مرکزی را مقرر داشته است؛ اعم از اینکه این حساب‌ها ارزی باشند یا ریالی.

در مواجهه با این دو برداشت از حکم قانونی محل مناقشه، به نظر می‌رسد با لحاظ قواعد تفسیر لفظی، برداشت دوم به صواب نزدیک تر باشد. در حقیقت جزء «۷» بند «ح» ماده (۱۶) قانون احکام دائمی واجد سه حکم مستقل از حیث مفهوم و مرتبط از حیث موضوع است.

حکم اول: کسب درآمد صندوق از محل دریافت سود موجودی حساب‌های صندوق نزد بانک مرکزی

حکم دوم: تعیین نرخ سود متعلق به موجودی حساب‌های صندوق طبق فرمول میانگین نرخ سود سپرده‌های بانک مرکزی در بازارهای خارجی

حکم سوم: مبلغ و میزان سود تعلق گرفته به حساب‌های صندوق (موضوع حکم اول) بر مبنای نرخ سود تعیین شده (موضوع حکم دوم) باید هر سه ماه یکبار محاسبه و پرداخت شود.

بنابر مراتب فوق صرف نظر از بررسی احکام سه گانه مذکور از حیث منطق اقتصادی، از حیث قواعد تفسیر لفظی قانون، مشخص است که حکم اول به صورت مطلق مقرر شده است و شامل همه اقسام حساب‌های صندوق نزد بانک مرکزی می‌باشد و اینکه قانون‌گذار در حکم دوم موضوع این حکم، چه فرمولی را برای محاسبه نرخ سود مقرر کرده باشد تأثیری بر قلمرو شمول موضوعی حکم اول نخواهد داشت. همچنانی که مفاد حکم سوم تأثیری از حیث کاهش یا افزایش قلمرو مفهومی و مصادقی دو حکم اول ندارد.

نتیجه‌گیری

با لحاظ مراتب مذکور در فوق و محور قرار گرفتن قواعد تفسیر قانون و نیز با تصریح به انصراف از بحث در خصوص ابعاد، منطق و آثار اقتصادی شناسایی تکلیف بانک مرکزی به پرداخت سود به موجودی حساب‌های ریالی صندوق توسعه، مفاد این استفساریه و پاسخ مثبت در نظر گرفته شده برای آن، صحیح به نظر می‌رسد و تصویب طرح مذکور پیشنهاد می‌گردد.

